

NOTA INFORMATIVA SOBRE LA DETECCIÓ DE SARNA SARCÒPTICA EN CONILL DE BOSC A CATALUNYA

Causa i origen de la malaltia

La sarna sarcòptica és una malaltia ocasionada per un paràsit de l'espècie *Sarcoptes scabiei*. Es tracta d'un àcar gairebé microscòpic, difícilment distingible a simple vista que s'introdueix a la pell de l'animal al qual parasita. Aquesta malaltia s'ha descrit en més de 150 espècies de mamífers.

L'origen de la malaltia en el conill possiblement es va deure, al principi, a repoblacions realitzades amb conills criats en captivitat sense cap control sanitari. La transmissió té lloc per contacte directe o indirecte, a partir d'animals malalts o dels llits dels caus. Aquest paràsit no resisteix en l'ambient, però persisteix alguns dies en els animals morts, depenent de les condicions ambientals.

Els primers casos de sarna sarcòptica en conill a Catalunya, confirmats en el Servei de Diagnòstic del SEFaS, daten del 2008. No obstant això, en un estudi retrospectiu realitzat llavors, amb la participació de la Federació de Caça i l'Àrea d'Activitats Cinegètiques (Navarro et al., 2010) alguns vedats ja van informar de la presència d'animals amb lesions des de l'any 2002 en algunes àrees a Tarragona.

Detecció i diagnòstic de la malaltia

En poblacions salvatges, els brots són més freqüents a l'hivern per la feblesa dels animals. D'altra banda, existeixen diversos factors que poden determinar l'estacionalitat, com el cicle biològic de l'hoste i del mateix paràsit, que es veu afavorit per determinades condicions ambientals (alta humitat, temperatures no elevades).

El paràsit colonitza les capes profundes de la pell produint la caiguda del pèl i una reacció inflamatòria per l'agressió que provoca en excavar túnels en la pell. La picor derivada de l'acció del paràsit produeix nerviosisme. El desgast produït per la malaltia fa que els animals s'aprimin progressivament i morin. Les zones característiques de major afectació en el conill són: la part distal de les extremitats (els dits) -foto 3-, la zona lumbar i base de la cua (aspecte de cua de rata) -foto 1- i la

cara -foto 2- (veure fotos de l'Annex 2). Són zones sense pèl i crostoses. La malaltia resulta mortal per als individus amb lesions extenses.

Aquestes lesions són molt característiques, però és necessari detectar al paràsit per a confirmar el diagnòstic. En els estats inicials de la malaltia poden semblar simplement ferides crostoses, per la qual cosa és important realitzar proves diagnòstiques. Les primeres lesions solen aparèixer en els dits, a vegades s'observen unes ungles molt llargues per falta de desgast.

Per a confirmar el diagnòstic es pot realitzar un raspat profund de pell per a la observació de l'àcar al microscopi. Existeixen altres tipus de sarna i d'aquesta manera és poden diferenciar. També, existeixen tècniques que detecten els anticossos en sang que l'animal produeix quan entra en contacte amb el paràsit.

La sarna sarcòptica del conill és una zoonosi, és a dir, que la malaltia es pot transmetre a les persones que manipulin animals afectats. Els àcars poden penetrar en la pell. La malaltia en les persones es manifesta com una reacció al·lèrgica a la presència del paràsit, produint erupcions als braços, però normalment el nostre sistema immunitari és capaç de controlar al paràsit (malaltia autolimitant).

Quines precaucions s'han de prendre si es detecta un conill amb sarna?

Utilitzar guants si manipulem individus vius o morts.

Si tenim símptomes compatibles amb sarna sarcòptica, hem d'acudir al metge, ja que existeix un tractament eficaç. De forma similar, es pot transmetre als gossos, per tant cal evitar que aquests agafin conills afectats.

Com podem prevenir la malaltia

La mesura fonamental és no realitzar translocacions ni repoblacions amb animals procedents de zones amb presència o sospita de la malaltia. Una vegada instaurada la malaltia en una població salvatge és molt difícil evitar que segueixi el seu curs natural (alta mortalitat i extensió geogràfica).

Control de la malaltia

Encara que el control de la malaltia, com hem dit, és pràcticament impossible, una vegada s'ha instaurat en una població de conill de bosc, sí que és molt important realitzar un seguiment de la malaltia i analitzar els animals afectats, siguin vius o morts recentment (encara no en putrefacció o descomposició). Cal conèixer la distribució actual de la malaltia i la seva evolució en l'espai i en el temps, per exemple per conèixer a quina velocitat avança i els factors que regulen aquest avanç. A l'Annex 1, es mostren les dades recollides fins ara sobre la situació del brot.

És important notificar els primers casos trobats, l'aparició de casos nous, l'evolució de la població de conill en les zones afectades, el tipus de gestió realitzat en la zona, l'afectació d'altres espècies per la sarna, etc., ja que aquesta informació és vital per a realitzar un estudi epidemiològic complet i elaborar, segons els resultats, unes mesures de gestió adequades per a la conservació de les poblacions.

Mesures a dur a terme

Davant l'extensió de la malaltia i possibles conseqüències per a les poblacions de conills o altres lagomorfs, es duran a terme les mesures següents:

- Informar a les diferents organitzacions de caça i caçadors de la situació actual i possibles conseqüències sobre les poblacions de conill a Catalunya.
- Informar també als serveis territorials del DARP, Cos d'Agents Rurals i altres entitats vinculades al medi natural.
- Recomanar a caçadors i personal que duguin a terme activitats a camp que notifiquin qualsevol cas de mortalitat de conills perquè es puguin recollir i analitzar.
- Demanar a les seccions d'Activitats Cinegètiques i Pesca Continental dels serveis territorials del DARP la desestimació de sol·licituds o revisió de les autoritzacions, de repoblacions, alliberaments o translocacions de conills quan sigui necessari, per tal d'ajudar que les poblacions es recuperin.

El Servei d'Activitats Cinegètiques emetrà periòdicament la Nota informativa amb l'actualització dels casos comunicats i analitzats i àrees

afectades. Cal poder recollir el màxim de dades en relació als censos d'aquestes espècies, per part dels titulars dels diferents terrenys cinegètics, i així poder analitzar l'efecte de les malalties sobre les poblacions.

Què hem de fer si es detecta un conill amb sarna?

IMPORTANT: RECOLLIDA D'EXEMPLARS SOSPITOSOS

Vist tot això, sol·licitem a tots els caçadors i als membres del Cos d'Agents Rurals que, si detecten o troben conills de bosc malalts o morts en el medi, es posin en contacte amb el Cos d'Agents Rurals (93 561 70 00) per procedir a l'enviament d'aquests exemplars al Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge (SEFaS) a la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona. Aquest servei s'encarregarà de la determinació de la causa de la mort i en cas necessari de l'enviament de les mostres adients al Laboratori de Sanitat Animal de Catalunya (LaSAC).

Cal facilitar la següent informació: municipi de la troballa, coordenades UTM ETRS89 o coordenades geogràfiques (latitud, longitud) i adjuntar fotos de l'animal. A més de la data de la troballa, espècie, descripció dels signes de malaltia o context de mortalitat i dades de contacte de la persona que fa la troballa.

Així mateix, sol·licitem a tots els caçadors que emplenin i facin arribar el qüestionari de l'Annex 3 preferiblement als tècnics de la Federació Catalana de Caça (info@federocat.com), o bé al SEFaS "Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge" (roser.velarde@uab.cat, telèfon 93 581 19 23).

Recordar que no està permès fer tractaments farmacològics ni químics en el medi sense una autorització expressa de l'administració competent, que en aquest cas, no estaria indicat tampoc per al control de la malaltia.

Recordar també, que per a no perdre les poblacions de conill, hi haurà zones on no es podran fer repoblacions durant un temps, i s'ha de vigilar que la sarna no comenci a afectar també a la llebre.

Barcelona, 29 de març de 2021

Servei d'Activitats Cinegètiques

ANNEX 1

Mapa de casos positius comunicats i gràfics de densitat de conills (gener 2021)

Dades de distribució dels exemplars de conills en els dos itineraris de cens que recorren per algunes de les APC on s'han detectat casos positius de sarna.

Mapa de conills localitzats en els censos de mamífers de 2020

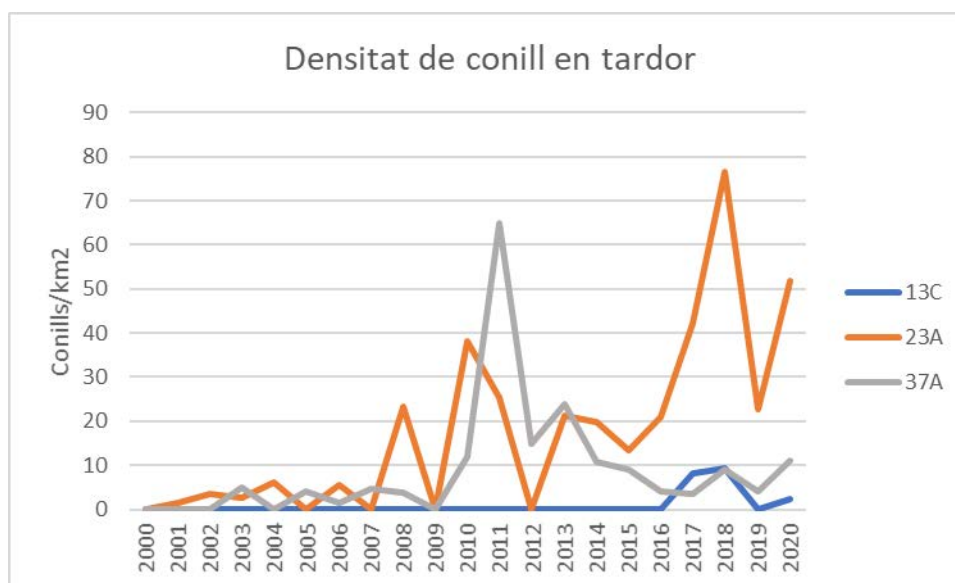
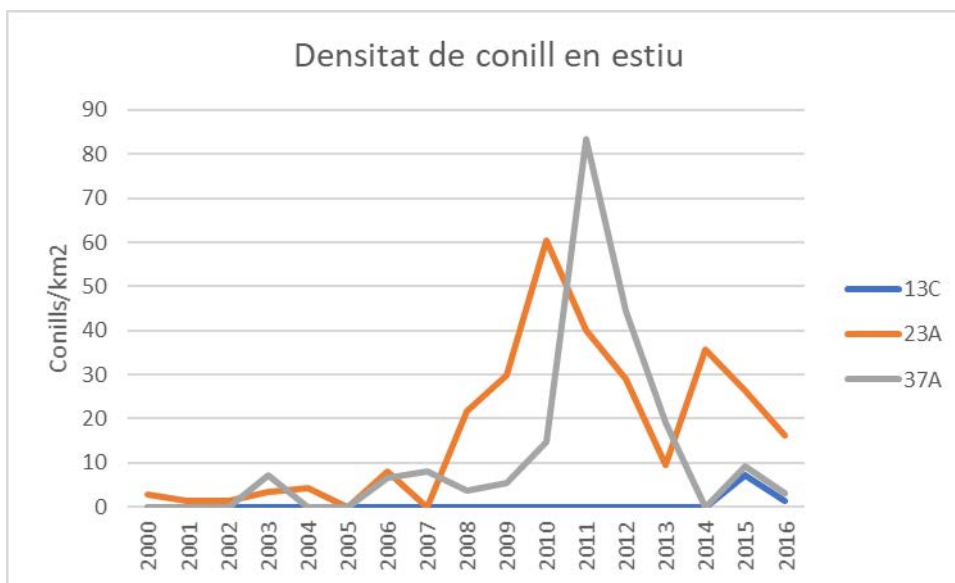
Figura 1. Distribució dels itineraris de cens que passen per les APC analitzades, així com els punts on s'han localitzat conills durant els censos d'hivern (blau) i de tardor (vermell) realitzats en 2020. S'ha de fer notar que tot i que en el mapa l'itinerari de cens no discorre per l'interior de la APC T-10037, en realitat sí que la creua, ja que l'itinerari en GIS no es correspon fidelment amb l'itinerari real de cens. Per aquest motiu, tot i que l'itinerari dibuixat no creua la APC, s'han detectat conills durant el cens de tardor en la APC T-10037. Queda pendent l'actualització de l'itinerari en el GIS.

MATR ICULA	Itin erar i	NOM	TIP US	TM	TITULAR
T- 10170	13C	El Tord	11	Riudecanyes / Vilanova d'Escornalbou	Societat de Caçadors el Tord
T- 10008	37A	La Coma	11	Altafulla / La Riera de Gaià	Societat de Caçadors La Coma
T- 10041	13C	El Castell	11	Riudecanyes / Montbrió del Camp	Societat de Caçadors de Riudecanyes
T- 10037	37A	El Castell	11	Vespella de Gaià / La Nou de Gaià / Bonastre / El Catllar	Societat de Caçadors el Castell
T- ZS349	13C	Terme municipal de Vila-seca	9	Vila-seca	
T- 10017	13C	La Providència de la Caça	11	Mont-Roig del Camp	Societat de Caçadors la Providència de la Caça
T- 10021	13C	La Caçadora de Cambrils	11	Cambrils / Vinyols i els Arcs	Societat de Caçadors la Caçadora de Cambrils
T- 10155	13C	L' Esperança	11	Montbrió del Camp / Cambrils / Botarell	Societat de Caçadors - Montbrió del Camp
T- 10087	37A	Constantí	11	Constantí	Societat de Caçadors la Constantinenca

Taula 1. APC afectades, amb les dades de l'itinerari de cens associat considerant-se com el més proper a l'APC.

A partir d'aquestes dades de densitat dels itineraris propers, es pot fer una aproximació de les densitats de conills en cada APC, però tenint en compte que són càlculs per al conjunt de l'itinerari de cens, que sempre són més llargs, tal com s'observa en la figura 1.

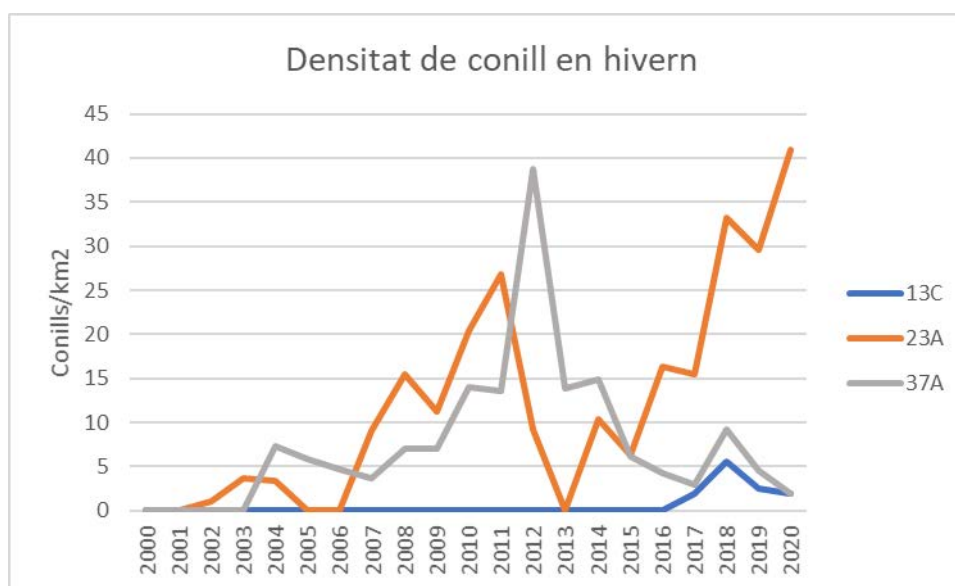

Figura 2. Evolució temporal de la densitat de conill calculada per al global de cada itinerari, i expressada com conill/km². El valor que es mostra es correspon amb la mitjana calculada per a les diferents rèpliques de cada cens.

Un cop es recullen més dades dels censos i dels casos positius, es podrà elaborar un mapa i gràfics més representatius de la situació actual.

ANNEX 2

Foto 1: lesions causades per la sarna sarcòptica en zona lumbar i extremitats posteriors.
Font: SEFaS

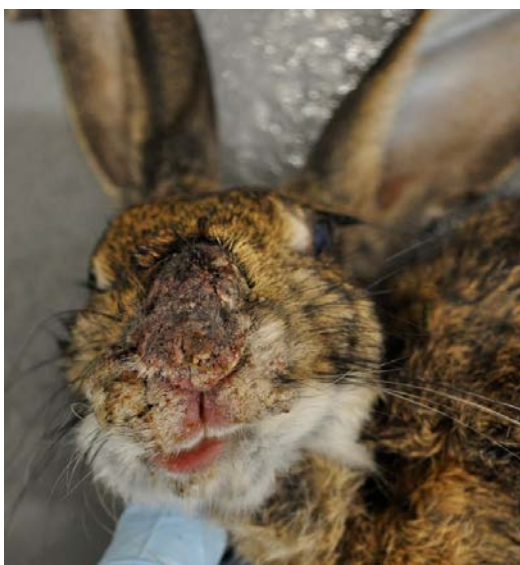

Foto 2: lesions causades per la sarna en cara.
Font: SEFaS

Foto 3: lesions causades per la sarna en extremitats anteriors.
Font: SEFaS

ANNEX 3

QÜESTIONARI per a caçadors (detecció de sarna en conill de bosc):

1.Has observat conills amb sarna en la teva APC?

SI

NO

2.Des de quan:

mai

abans de 2010 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018,
2019, 2020, 2021 (cerclar l'any aproximat)*

3.Quants conills amb sarna has vist aquesta temporada 2020-21?

Cap

1-2

3-5

6-10

Més de 10

4.Si has observat casos, quin tipus d'observació has fet?

Conill mort amb sarna

Conill caçat amb sarna

5.Com consideres la tendència de la població a l'APC?

Incrementa

Estable

Disminueix

**la sarna pot ser cíclica, pot desaparèixer uns anys i després tornar a aparèixer*

(cal enviar aquest qüestionari preferiblement als tècnics de la Federació Catalana de Caça (info@federcat.com), o bé al SEFaS "Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge" (roser.velarde@uab.cat, telèfon 93 581 19 23).